

การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์

Innovation Thinking with the Royal Working Principles of King Bhumibol Adulyadej According to Postmodern Philosophy

Chairoj Nopchaleromroj

สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

Department of Philosophy and Ethics, Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

No. 1 U-Thong Nok Road, Dusit, Bangkok 10300, Thailand

Corresponding author. E-mail address: win@chairoj.net

Received: 2 May 2021; Revised: 5 July 2021; Accepted: 12 July 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มต้นจากการตั้งคำถามว่า คิดเพื่อใคร คำตอบอยู่ที่ท้ายพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “...เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” เมื่อนำมาคิดนวัตกรรมจึงต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขส่วนรวมเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีที่สำคัญต่อการคิดนวัตกรรม คือ ทฤษฎี SAPAE เริ่มต้นจาก S = Survey/การสำรวจ ได้แก่ การสำรวจความต้องการหรือปัญหาของประชาชน A = Analysis/การวิเคราะห์ ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อจำแนกและคัดเอาสิ่งที่จำเป็นที่สุดออกมา เพื่อการต่อยอดให้เหมาะสมกับการสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ เทคนิคการคิดวิเคราะห์ในขั้นตอนที่สอง เริ่มต้นจากการตั้งคำถามด้วยคำว่า “ทำไม” และ “ได้หรือไม่” เพื่อกระตุ้นให้คิดสิ่งใหม่ๆ หรือพัฒนาสิ่งใหม่เพื่อต่อยอดสิ่งเก่าให้ดีกว่าเดิม P = Planning/การวางแผน ได้แก่ การเริ่มต้นจากการไม่มีแผน เพื่อกลับมาอยู่กับการสังเกตจนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุดที่เกิดขึ้น ณ เวลาปัจจุบัน เมื่อเราสามารถเป็นนักสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจนเข้าใจถึงสภาพปัญหาได้อย่างดีแล้วจึงเริ่มวางแผนโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง A = Action/การปฏิบัติ ได้แก่ การเริ่มดำเนินงานตามโครงการ โดยการทดสอบในแต่ละขั้นตอน E = Evaluation/การประเมินผล ได้แก่ การทดสอบประสิทธิภาพ เพื่อดูประสิทธิผลที่เกิดขึ้น ทั้งในส่วนที่เป็นเครื่องมือหรือใช้หรือรูปแบบการบริการ เมื่อทดสอบเป็นที่พอใจแล้วก็จะได้อบรมสรุปสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

คำสำคัญ: นวัตกรรม หลักการทรงงาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research is a qualitative research. The objective is to analyze innovative thinking with the royal working principles of King Bhumibol Adulyadej according to the postmodern philosophy. The results of the research indicated that innovative thinking with the philosophy of post-modern began by asking the question of whom is this principle thinking for? The answer is at the end of the Royal Command that “We shall reign in righteousness for the benefits and happiness of Siamese people”. When it comes to thinking of innovation, the public benefit must be taken into account for the development of quality of life according to the goals of the post-modern philosophy. The theory that is important to innovative thinking is SAPAE:

S = Surveys, such as a survey of needs or problems of the people.

A = Analysis, such as analyzing the obtained data in order to classify and select what is most necessary to extend it to be suitable for the problem condition to be solved. Analyzing is the next step after asking questions with the words “Why?” and “Possible or not?” to urge the better way of thinking or development from the old ways.

P = Planning, for example, starting from the absence of a plan to return to the observation until obtaining the most reliable information that occurs at the present time. When we are able to become observers of phenomena that occur and understand the problem condition, we begin planning by considering participation in all relevant sectors in order.

A = Action, such as, starting the implementation of the project by testing each step.

E = Evaluation, such as, testing of evaluation to see effectiveness of either tools or service models. Once we feel sure of the test, we can draw the conclusions for further actions.

Keywords: Innovation, Working Principles of King Bhumibol Adulyadej, Postmodern Philosophy

บทนำ

การคิดนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางด้านนวัตกรรม (Innovation) ที่มีแนวโน้มสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ เทคโนโลยีสมัยใหม่เชื่อมโยงต่อการสร้างนวัตกรรมการแข่งขันในหลายมิติ อุตสาหกรรมการผลิต การบริการต่าง ๆ ล้วนมีนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น อุตสาหกรรมโทรคมนาคม อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ดังนั้น นวัตกรรมจึงเป็นกลไกในการสร้างโอกาสทางธุรกิจด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์และการบริการใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้นในเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดตลาดทั้งในโลกแห่งความเป็นจริงและในโลกเสมือนจริงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น องค์การในยุคปัจจุบันจึงให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่อาจเป็นไปได้เลยหากขาดความคิดสร้างสรรค์และวิคิดอันจะได้มาซึ่งการสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการคิดนวัตกรรมที่น่าสนใจก็คือ การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงาน (Harimtepathip, 2020a)

หลักการทรงงาน คือ หลักการที่สามารถนำมาขับเคลื่อนให้เกิดการคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีอยู่ 23 ข้อด้วยกัน (Office of the Royal Development Projects Board (ORDPB), 2016) หลักการทรงงานเป็นแรงขับเคลื่อนในการดำเนินงานตามทฤษฎี SAPAE ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงคิดค้นขึ้น โดยสามารถนำมาเป็นหลักการคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมได้ไม่รู้จัก แต่เพื่อให้การคิดเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประโยชน์สุขส่วนรวม จึงควรคิดบนพื้นฐานของปรัชญาหลังนวยุคที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมีวิจารณ์ญาณ คือ วิเคราะห์ วิจัย (ประเมินค่า) และวิธาน (ประยุกต์ใช้) (Harimtepathip, 2018)

ปรัชญาหลังนวยุค คือ กระแสปรัชญาล่าสุดของมนุษยชาติ เป็นปรัชญาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ สร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา (Bunchua, 2008) ใช้วิจารณ์ญาณเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต บนหลักการของความไม่ยึดมั่นถือมั่น แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่างอย่างสร้างสรรค์ ย้อนอ่านใหม่หมด ไม่ทิ้งสิ่งใด (Reread All, Reject Non) ตั้งแต่กระบวนการต้นตอถึงกระบวนการปัจจุบัน ส่งเสริมให้เกิดการมองอย่างเป็นองค์รวม ไม่แยกส่วน (Bunchua, 2002)

การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาหลังนวยุค เป็นการนำหลักการทรงงานมาเป็นแรงขับเคลื่อนและใช้ปรัชญาหลังนวยุคเป็นพื้นฐานทางปรัชญาเพื่อให้เกิดการใช้วิจารณ์ญาณและมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญเป็นอย่างมากก็คือ คิดอย่างไรให้ได้นวัตกรรม โดยใช้หลักการทรงงานเป็นแรงขับเคลื่อนบนพื้นฐานปรัชญาหลังนวยุค ซึ่งเป็นปรัชญากระบวนการที่ล่าสุดของมนุษยชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักการและวิคิดที่สามารถสร้างนวัตกรรมให้เกิดความยั่งยืนกับทุกองค์กร เป็นประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม บนฐานคิดทางปรัชญาที่เหมาะสมแห่งศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อวิเคราะห์การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาหลังนวยุค

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เอกสารวิชาการ (Documentary Research) โดยเริ่มต้นจากการวางแผนโครงสร้างการวิจัย ประกอบด้วยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม แนวคิดเกี่ยวกับหลักการทรงงาน และแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาหลังนวยุค

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม ประกอบด้วยความหมายของนวัตกรรมและแหล่งกำเนิดนวัตกรรม

ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการทรงงาน ได้แก่ หลักการทรงงาน 23 ข้อ และทฤษฎี “ซาแปะ” (SAPAE) ประกอบด้วย S = Survey/การสำรวจ, A = Analysis/การวิเคราะห์, P = Planning/การวางแผน, A = Action/การปฏิบัติ, E = Evaluation/การประเมินผล

ส่วนปรัชญาหลังนวยุคนั้นได้ศึกษาบนพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ หลักการ วิธีการ และเป้าหมายของปรัชญาหลังนวยุค

จากนั้นรวบรวมสิ่งที่ได้ศึกษาเหล่านี้มาวิเคราะห์ตีความเพื่อให้ทราบแนวทางการคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาหลังนวยุค สำหรับในท้ายบทจะเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจ

ผลการศึกษา

นวัตกรรม เป็นเรื่องของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือต่อยอดสิ่งเก่า ปรับปรุงให้ดีกว่าเดิม ประยุกต์ให้กว้างขวาง มีความสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลาย เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าและบริการ รวมถึงกระบวนการผลิตทั้งจากต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานเป็นการคิดเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม ทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎี SAPAE โดยมีลำดับการคิดเพื่อการสร้างนวัตกรรม ดังนี้

S = Survey/การสำรวจ ได้แก่ การสำรวจความต้องการหรือปัญหาของประชาชนทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาส่วนรวม การสำรวจ เป็นเทคนิคของการสังเกตถึงสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยทั่วไป สังเกตไปถึงปรากฏการณ์อันเป็นสภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในใจของมนุษย์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไป พฤติกรรมที่แสดงออกมาของมนุษย์ ล้วนเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองบ้าง ระหว่างมนุษย์กับสัตว์บ้าง ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ - สิ่งแวดล้อมบ้าง ทุกการปฏิสัมพันธ์มีผลต่อสภาพจิตใจของมนุษย์ เมื่อมนุษย์เกิดความรู้สึก “ไม่พอใจ” ต่อสภาพที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านั้นจะกลายเป็น “ปัญหา” ของมนุษย์โดยทันที เมื่อเกิดกับคนหลายๆ คนก็จะกลายเป็นปัญหาทางสังคม การสังเกตเห็นสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นนี้เป็นบ่อเกิดของปัญหาที่จะนำสิ่งเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์หวัจยเพื่อหาทางออกของปัญหานี้ต่อไป

A = Analysis/การวิเคราะห์ ได้แก่ การนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อจำแนกและคัดเอาสิ่งที่จำเป็นที่สุดออกมาเพื่อการต่อยอดให้เหมาะสมกับการสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ เทคนิคการคิดวิเคราะห์ในขั้นตอนที่สอง เริ่มต้นจากการตั้งคำถามด้วยคำว่า “ทำไม” และ “ได้หรือไม่” เพื่อกระตุ้นให้คิดสิ่งใหม่ๆ หรือพัฒนาสิ่งใหม่เพื่อต่อยอดสิ่งเก่าให้ดีกว่าเดิม เช่น เมื่อเราทราบถึงปัญหาความสุขทุกข์ของประชาชนในการดำรงชีวิต รู้ถึงสภาพปัญหา ส่วนในทางธุรกิจนั้น เป็น การรู้ถึงข้อมูลของผู้ใช้สินค้าและบริการ ลำดับต่อไป เราต้องทบทวนถึงระบบการทำงานแบบเดิม โดยอาจตั้งคำถามที่แสดงในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการคิดนวัตกรรม

ทำไม	ได้หรือไม่
ทำไมต้องคิดแบบเดิม	คิดแบบใหม่ได้หรือไม่
ทำไมต้องทำแบบเดิม	ทำแบบใหม่ได้หรือไม่
ทำไมต้องคิดอยู่คนเดียว	คิดช่วยกันหลายๆ คนได้หรือไม่
ทำไมเราต้องทำคนเดียว	ให้คนอื่นช่วยทำได้หรือไม่
ทำไมต้องทำเวลานี้	ทำเวลาอื่นได้หรือไม่
ทำไมต้องทำตรงจุดนี้	ทำตรงจุดอื่นด้วยได้หรือไม่
ทำไมต้องทำที่ละอย่าง	ทำไปพร้อมๆ กันได้หรือไม่
ทำไมต้องใช้วัสดุนี้	ใช้วัสดุอื่นได้หรือไม่
ทำไมต้องใช้เวลานานขนาดนี้	ใช้เวลาให้น้อยกว่านี้ได้หรือไม่
ทำไมถึงต้องยุ่งยากขนาดนี้	ทำให้สะดวกสบายกว่านี้ได้หรือไม่
ทำไมต้องใช้ต้นทุนสูงขนาดนี้	ใช้ต้นทุนที่ต่ำกว่านี้ได้หรือไม่
ทำไมต้องสิ้นเปลืองขนาดนี้	ทำให้ประหยัดกว่านี้ได้หรือไม่
ทำไมต้องใช้คนมากขนาดนี้	ใช้คนให้น้อยลงกว่านี้ได้หรือไม่

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทำไม	ได้หรือไม่
ทำไมต้องใช้ระบบนี้	ใช้ระบบอื่นได้หรือไม่
ทำไมต้องทำเฉพาะสถานที่นี้	สามารถทำในสถานที่อื่นได้หรือไม่
ทำไมต้องเป็นระบบออนไลน์	ทำให้เป็นระบบออนไลน์ได้หรือไม่
ทำไมต้องเป็นของส่วนตัว	ทำให้เป็นของสาธารณะได้หรือไม่

การตั้งคำถามในลักษณะนี้ เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นลักษณะกลับมาย้อนดู ย้อนคิดกันอีกรอบ เพื่อก้าวไปข้างหน้า เพื่ออนาคตที่ดีกว่า เพื่อความยั่งยืนที่มากกว่า เพื่อประโยชน์สุขที่มีคุณภาพและปริมาณที่มากกว่า เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า หากเรายังคิดแบบเดิม ทำแบบเดิม ผลลัพธ์ก็จะเป็นแบบเดิม ปัญหาและข้อจำกัดที่เคยมีก็จะมีแบบเดิมเป็นรูปนิจทาง ต่างจากการคิดใหม่และทำแบบใหม่ ย่อมทำให้เปลี่ยนทิศทาง นำไปสู่วิถีใหม่และคำตอบใหม่ๆ ก็จะมีโอกาสได้พัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้

P = Planning/การวางแผน ได้แก่ การเริ่มต้นจากการไม่มีแผน เพื่อกลับมาอยู่กับการสังเกตจนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุดที่เกิดขึ้น ณ เวลาปัจจุบัน เมื่อเราสามารถเป็นนักสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจนเข้าใจถึงสภาพปัญหาได้อย่างดีแล้ว จึงเริ่มวางแผนโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ทั้งส่วนนวัตกรรมจากสาธารณะ นวัตกรรมจากลูกจ้าง นวัตกรรมจากลูกค้า และนวัตกรรมจากหุ้นส่วน/ซัพพลายเออร์ไปพร้อมๆ กัน หรือแม้แต่ต้นนวัตกรรมจากคู่แข่งก็สามารถเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับไหวพริบปฏิภาณของผู้บริหารองค์กรนวัตกรรมในการกระจายการมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย และเชื่อมโยงในตำแหน่งที่เหมาะสม เราอาจเปลี่ยนคู่แข่งเป็นพันธมิตร เปลี่ยนจากการแข่งขันเป็นความร่วมมือก็ได้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นฝ่ายที่มิวิจัยสำรวจ ฝ่ายนักคิด นักวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ฝ่ายเงินทุนเพื่อการสนับสนุนการ สร้างนวัตกรรม องค์กรต่างๆ ที่เป็นพันธมิตรหรือหุ้นส่วนทางธุรกิจ ตลอดจนภาคประชาชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและให้ข้อเสนอแนะการสร้างนวัตกรรมที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของเขาเหล่านั้น

A = Action/การปฏิบัติ ได้แก่ การเริ่มดำเนินงานตามโครงการโดยการทดสอบในแต่ละขั้นตอน ผู้ทดสอบนวัตกรรมจะเจอทั้งข้อผิดพลาดและความสำเร็จ แต่แท้จริงแล้วข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความสำเร็จแบบหนึ่ง คือ ทำให้รู้ว่าเส้นทางดังกล่าวนี้ไม่ใช่ทางที่ถูกต้อง จึงไม่เสียเวลาอยู่ยงคงเดิม โดยก้าวไปข้างหน้าเพื่อหาหนทางที่ดีกว่า เป็นไปได้มากกว่า

E = Evaluation/การประเมินผล ได้แก่ การทดสอบประสิทธิภาพ เพื่อดูประสิทธิผลที่เกิดขึ้น ทั้งในส่วนที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ หรือรูปแบบการบริการ เมื่อทดสอบเป็นที่แน่ใจแล้วก็จะได้ข้อสรุปสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

การอภิปรายผลการศึกษา

นวัตกรรม หมายถึง การรวบรวม สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมที่มีความเกี่ยวข้อง และเพิ่มคุณค่าแก่ผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่ การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาหลังนวยุคเริ่มต้นจากการตั้งคำถามว่า คิดเพื่อใคร คำตอบ คือ คิดเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเป้าหมายของปรัชญาหลังนวยุค ทฤษฎีที่สำคัญต่อการคิดนวัตกรรม คือ ทฤษฎี SAPAE โดยมีลำดับการคิดเพื่อการสร้างนวัตกรรม ดังนี้

นวัตกรรม หมายถึง การรวบรวม สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมที่มีความเกี่ยวข้อง และเพิ่มคุณค่าแก่ผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่ อภิปรายได้ว่า ความหมายดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับ 2 ความหมายของนักวิชาการต่างประเทศ ในความหมายแรก “นวัตกรรม” หมายถึง ความคิด การปฏิบัติสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม (Burgelman, Christensen, & Wheelwright, 2009) ขณะที่อีกความหมายหนึ่ง นวัตกรรม คือการเปลี่ยนแปลง

รูปแบบการปฏิบัติ แนวคิด หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม (Besanko, Dranove, Shanley, & Schaefer, 2017)

การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มต้นจากการตั้งคำถามว่า คิดเพื่อใคร คำตอบคือ คิดเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมโดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อภิปรายผลได้ว่า การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นให้พิจารณาจากตอนท้ายของพระปฐมบรมราชโองการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิริติ บุญเจือและสิริกร อมฤตวาริน (Bunchua & Amaritwarin, 2018) ที่กล่าวถึงพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั้นแสดงให้เห็นว่า การคิดนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยอาศัยหลักการทรงงานเป็นส่วนขับเคลื่อนนั้นคำถามสำคัญในทางปรัชญาต่อเรื่องนี้ก็คือ คิดเพื่อใคร คำตอบอยู่ที่ท้ายพระปฐมบรมราชโองการนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธา หริมเทพาธิป (Harimtepathip, 2020b) ที่อธิบายว่า “ประโยชน์ที่กล่าวถึงในพระปฐมบรมราชโองการนี้เมื่อตีความตามกรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ ประโยชน์ในเชิงคุณค่า ได้แก่ คุณค่าที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ใช่ประโยชน์ในทางวัตถุ ชื่อเสียง อำนาจ เกียรติยศ สรรเสริญ” นอกจากนี้ ยังพบว่า พระราชดำริและโครงการตามแนวพระราชดำรินั้นแนวคิดพื้นฐานมาจากพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (Bunchua, Wannapok, & Takaew, 2018)

ทฤษฎีที่สำคัญต่อการคิดนวัตกรรมคือ ทฤษฎี SAPAE อภิปรายผลได้ว่า ทฤษฎีดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ หลักการทรงงานข้อที่ 1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพราะมีกระบวนการเริ่มต้นจากการสำรวจข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลที่สำคัญมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ก่อนวางแผนและดำเนินการ พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลในทุกขั้นตอนอย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Office of the Royal Development Projects Board (ORDPB) (2016) ที่ระบุว่า “ก่อนที่จะพระราชทานพระราชดำริเพื่อดำเนินงานโครงการ พระองค์จะทรงศึกษาข้อมูลรอบด้านจากเอกสาร แผนที่ สอบถามเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่เป็นประโยชน์ครบถ้วน เพื่อพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามต้องการของประชาชน” อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทฤษฎีนี้จะสอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ แต่ก็เพื่อให้ครอบคลุมเพื่อที่จะขยายกรอบออกไปตามหลักการทรงงานข้อที่ 7 ไม่ติดตำรา เพราะการคิดนอกตำรา หรือการคิดนอกกรอบนั้น ผู้คิดจะต้องมั่นใจในกรอบหรือในตำราเสียก่อน ไมเช่นนั้นก็จะกลายเป็นการคิดแบบสะเปะสะปะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยโรจน์ นพเฉลิมโรจน์ (Nopchalemroj, 2015) ที่กล่าวถึงหลักการทรงงานข้อที่ 7 ไว้ดังนี้ “การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และรวมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชนคือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย” นอกจากนี้ การคิดนวัตกรรมยังต้องอาศัยการตั้งใจหรือการระเบิดจากภายใน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมธา หริมเทพาธิป (Harimtepathip, 2020b) ที่กล่าวว่า “การตั้งใจตนเองในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการตั้งใจบนพื้นฐานทางปรัชญาไม่ยึดมั่นถือมั่น ใช้รรณูปริวรรตเป็นเครื่องมืออย่างมีวิจารณญาณ มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มีการตั้งใจตนเองด้วยพลังสร้างสรรค์ มีพลังปรับตัว พลังร่วมมือ และพลังแสวงหา เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” นอกจากนี้การคิดนวัตกรรมด้วยทฤษฎี SAPAE ยังสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกร อมฤตวาริน (Amaritwarin, 2015) ที่กล่าวว่า “การสร้างสรรค์ (Creative) คือ การคิดหรือทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน แต่ถ้าเกิดโทษก็ต้องปรับตัว (Adaptivity) ดัดแปลงประยุกต์ใช้ให้เป็นคุณปราศจากโทษ และร่วมมือ (Collaboration) ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกินคาดหมายและเป็นความปรองดองสามัคคีกันของกลุ่มชนนั้นๆ และแสวงหา (Requisitivity) ด้วยปัญญาของมนุษย์ที่มีศักยภาพ เพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเรื่อยๆ”

สรุป

การคิดนวัตกรรมด้วยหลักการทรงงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มต้นจากการตั้งคำถามว่า คิดเพื่อใคร คำตอบอยู่ที่ท้ายพระปฐมบรมราชโองการ “...เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั่นก็คือ คิดเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม

โดยคำนึงถึงการพัฒนาคณาจารย์ตามเป้าหมายของปรัชญาหลักรวม ๓ ทฤษฎีที่สำคัญต่อการคิดนวัตกรรม คือ ทฤษฎี SAPAE โดยใช้หลักการทรงงานข้ออื่นๆ เข้ามาช่วยประกอบในการคิดเพื่อให้เกิดหลักคณาจารย์ในทุกขั้นตอน เช่น การศึกษาอย่างเป็นระบบ นอกจากจะคิดตามทฤษฎี SAPAE อย่างเป็นระบบแล้ว ยังสามารถใช้รูปแบบการคิดเชิงวิภาษวิธีแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ บทตั้ง บทแย้ง และบทสรุป บทตั้ง (Thesis) เปรียบได้กับ “สิ่งเก่า” ที่มีอยู่แล้ว บทแย้ง (Anti-thesis) เปรียบได้กับ “ข้อคำถาม” หรือ “ปัญหา” ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดทบทวนเพื่อต่อยอดสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีกว่าเดิม บทสรุป (Synthesis) เปรียบได้กับ “คำตอบ” หรือ “ข้อสรุป” ที่ได้จากการสังเคราะห์และต่อยอด ซึ่งก็คือ “นวัตกรรม” นั่นเอง นอกจากนี้ยังมีหลักการทรงงานข้ออื่นๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ การระเบิดจากภายใน, ทำตามลำดับขั้น, ทำให้ง่าย, ประหยัด-เรียบง่าย-ได้ประโยชน์สูงสุด, การไม่ยึดตำรา แก้ปัญหาที่จุดเล็ก เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นหลักการสำคัญที่น่าสนใจต่อการนำมาคิดนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดคุณประโยชน์แก่ส่วนรวม กล่าวโดยสรุปก็คือ การคิดนวัตกรรมใด ๆ รากฐานความคิดจากหลักการทรงงานนั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่คิดเพื่อใคร คำตอบอยู่ในท่อนสุดท้ายของพระปฐมบรมราชโองการ คือ “เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ประโยชน์ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตั้งแต่การพึ่งตนเองได้ ความเป็นอยู่พอเพียง มีการพัฒนาชุมชน พัฒนาภูมิปัญญา พัฒนาสินค้าและบริการ เพิ่มรายได้ มีส่วนร่วมสามัคคีกัน และพัฒนาให้ต่อเนื่องด้วยสติปัญญาเพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาประเทศชาติสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคมไทยสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. การคิดอย่างไรให้ได้นวัตกรรมนั้น สิ่งสำคัญ คือ “ปัญญา” (Wisdom) สิ่งที่ศึกษาเล่าเรียนมานั้นล้วนเป็นเพียงความรู้ (Knowledge) แต่ก็เป็นพื้นฐานที่สำคัญในฐานะแผนที่ทางความคิดในเบื้องต้น
2. การเรียนรู้ที่แท้จริงเพื่อให้ได้มาซึ่งนวัตกรรม ผู้คิดนวัตกรรมต้องก้าวออกจากกะลาใบเดิม เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอยู่เสมอ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม นวัตกรรมที่เราสร้างขึ้นมานั้นจะต้องสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้สำเร็จลุล่วงได้นั้น คือ ตัวปัญญา คือ การเรียนรู้ถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริงจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เบื้องหน้าตามบริบทต่างๆ
3. เมื่อเรามีรากฐานความคิดว่า “ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม” ตามแนวทางของหลักการทรงงาน ทิศทางของนวัตกรรมที่เราสร้างขึ้นนั้นจะคำนึงถึงการแก้ปัญหาของคนส่วนรวมทั้งองค์ภาพ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ คือคิดให้จบทุกกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยสืบเนื่องกัน เพราะฉะนั้น สิ่งสำคัญจึงได้แก่ การสร้างสังคมเครือข่าย (Community) ที่กว้างขวาง และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ใช้ปัญญาสอดส่องหรือแสวงหาสิ่งที่อยู่รอบตัวที่สามารถหยิบจับมาประติดประต่อเชื่อมโยงให้เกิดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง มีการออกแบบแนวทางที่ทำให้เกิดความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนรวมให้มากที่สุด นวัตกรรมใหม่ก็จะเกิดขึ้นโดยมีปรัชญาหลักรวมสายกลางเป็นฐานคิด มีหลักการทรงงานเป็นแรงบัลดาลใจและเป็นกระบวนการขับเคลื่อนในเชิงปฏิบัติการ มีหลักกลาหมสูตรเป็นเกณฑ์ ค้ำประกันประโยชน์สุขส่วนรวม ผลที่เกิดขึ้น คือ การได้มาซึ่งคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนรวม เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับนวัตกรรมที่ถูกสร้างขึ้นอย่างไม่รู้จัก

ผู้วิจัยเห็นว่า หลักการทรงงานนั้น นอกจากจะสามารถนำมาคิดนวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้แล้ว ยังสามารถนำมาใช้ในการบริหารตน บริหารคน บริหารงาน ได้ด้วย ดังนั้น หากมีงานวิจัยที่สามารถวิเคราะห์เจาะลึกหลักการทรงงานในด้านการบริหารทั้ง 3 มิติดังนี้ได้ ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา สู่องค์กรนวัตกรรมที่มั่นคง ยั่งยืนสืบไป

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะพอเป็นตัวอย่างเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์การบริหารตนตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9
2. ศึกษาวิเคราะห์การบริหารคนตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9
3. ศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

References

- Amaritwarin, S. (2015). *Philosophy of Sufficiency Economy and Authentic Happiness According to Reality: An Analytic, Appreciative and Applicative Study* (Doctoral dissertation). Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok.
- Besanko, D., Dranove, D., Shanley, M., & Schaefer, S. (2017). *Economics of Strategy* (7th ed.). Hoboken, NJ: Wiley & Sons.
- Bunchua, K. (2002). *Philosophy and Religion of Saint John of the First Book*. Bangkok: Saint John University.
- Bunchua, K. (2008). *Handbook of Ethics According to International Academic Principles*. Bangkok: Chain Printing.
- Bunchua, K., & Amaritwarin, S. (2018). *Philosophy of Good Governance Found in the Ancient Egyptian Civilization* (Research report). Bangkok: Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Bunchua, K., Wannapok, S., & Takaew, R. (2018). Philosophy of Good Governance that Explicates the Enthronement Inauguration. In *The 9th National & International Conference of Suan Sunandha Rajabhat University "Local & Global Sustainability: Meeting the Challenges & Sharing the Solutions"*, March 20, 2018 (pp. 349–354). Bangkok: Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University. Retrieved from <http://journalgrad.ssrui.ac.th/index.php/8thconference/article/view/1246>
- Burgelman, R. A., Christensen, C. M., & Wheelwright, S. C. (2009). *Strategic Management of Technology and Innovation* (5th ed.). Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Harimtepathip, M. (2018). Postmodern Perspective in the Principle of Participation. *Rommayasan*, 16(3), 63–77.
- Harimtepathip, M. (2020a). *Developing the Quality of Life of the People by Applying King Bhumibol's Working Philosophy* (Research report). Bangkok: Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Harimtepathip, M. (2020b). Self-Motivation: Postmodern Approach. *Journal of Buddhamagga*, 5(1), 99–107. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bdm/article/view/240850>
- Nopchalermroj, C. (2015). *The Quality of Royal Projects and Postmodern Philosophy: An Analytic, Appreciative and Applicative Study* (Doctoral dissertation). Suan Sunandha Rajabhat University, Graduate School, Bangkok.
- Office of the Royal Development Projects Board (ORDPB). (2016). *The Principle of Work in His Majesty* (11th ed.). Bangkok: Office of the Royal Development Projects Board (ORDPB). Retrieved from http://www.rdpb.go.th/UploadNew/Documents/93b1bb01-f35e-486b-805a-d952ec09d0bc_หลักการทำงานร.pdf